

GLASBA IZ GOSPODARJA PRSTANOV, HOBITA IN PRSTANOV MOČI *THE MUSIC OF THE LORD OF THE RINGS, THE HOBBIT AND THE RINGS OF POWER*

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ
AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ljubljana, 20. 6. – 3. 9. 2023

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
2023
ZELENA
METROPOLIS

UNESCO
WORLD HERITAGE
Cultural
Heritage Site

EUROPEAN
FESTIVALS
ASSOCIATION

EUROPEAN
FILM FESTIVAL
OFFICIAL LABEL 2022-2023

INTERNATIONAL
SOCIETY OF MUSIC
ISMP

LJUBLJANA

I FEEL
SLOVENIA

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2023 je župan Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič. / The Honorary Patron of the 2023 Ljubljana Festival is the
Mayor of the City of Ljubljana, Mr Zoran Jankovič.

Četrtek, 17. avgust 2023, 17.00 in 21.00
Thursday, 17 August 2023, at 5.00 pm and 9.00 pm
Poletno gledališče Križank / Križanke Summer Theatre

GLASBA IZ GOSPODARJA PRSTANOV, HOBITA IN PRSTANOV MOČI *THE MUSIC OF THE LORD OF THE RINGS, THE HOBBIT AND THE RINGS OF POWER*

Star Entertainment

Povezovalac in zvezdniški gost / Special star guest:

William Kircher

Solistka / Soloist: **Johanna Krumin**, sopran / soprano

King's Pipers

**Orkester in zbor Šajerske / Orchestra and Choir
of the Shire**

Gospodar prstanov, Hobit in Gospodar prstanov: Prstani moči so tri monumentalne ekranizacije, ki temeljijo na fantastičnih in epskih zgodbah angleškega pisatelja Johna RONALDA REUELA TOLKIENA (1892–1973). O ambicioznem filmskem projektu z največjim zaslužkom v zgodovini, ki je trajal več kot 10 let, je začel režiser Peter Jackson razmišljati že leta 1995. Najprej je želel posneti *Hobita* v enem delu, sledil bi mu *Gospodar prstanov* v dveh. Zapleti z avtorskimi pravicami pa so poskrbeli, da je na platna najprej prišel *Gospodar prstanov* v treh delih (2001, 2002, 2003), nato *Hobit* (2012, 2013, 2014). *Gospodar prstanov* in dogodivščine s hobitom Frodom se začnejo po *Hobitu*. Frodo je nečak Bilba, ki odigra glavno vlogo v *Hobitu*, kjer sledimo pogumnemu epskemu popotovanju neustrašnih škratov s hobitom na čelu in Gandalfom; uničijo Smauga in odnesejo skrivnostni prstan v Šajersko na varno pred zlom. Prstanov resnični pomen pa se pokaže šele v *Gospodarju prstanov*. Frodo kot lik z najčistejšim srcem čez neke 60 let poskrbi, da pride do uničenja prstana. Družba Amazon je v drugi polovici leta 2022 na kanalu Prime Video premierno objavila serijo *Gospodar prstanov: Prstani moči*, ki je tematsko zastavljena kot predzgodba fantastične Tolkienove sage. Prvo sezono serije,

ki velja za najdražjo v zgodovini televizije, je Amazon snemal na Novi Zelandiji, kjer je nastala tudi filmska trilogija Petra Jacksona. 50-urna televizijska serija temelji na »zgodovinskih opombah, objavljenih na koncu tretje knjige«, Amazon je s serijo izkoristil veliko privlačnost knjig, ki veljajo za najbolj priljubljene romane v zgodovini, kot tudi z oskarjem nagrajene Jacksonove filmske priredbe.

Pri glasbi *Gospodarja prstanov* in *Hobita* **Howarda Shore** se najpogosteje omenja vplive operne tetralogije *Nibelunški prstan* Richarda Wagnerja, ki naj bi jo Shore do potankosti naštudiral. Po njej naj bi se zgledoval pri ustvarjanju spominskih melodičnih fragmentov, ki poslušalca vedno znova nagovorijo bodisi ob pojavljanju določenega lika, situacije, lokacije bodisi določenega občutja in delujejo na psihološki ravni. Na sploh je ideja tako imenovanega Wagnerjevega lajt motiva eden od osnovnih temeljev skladanja glasbe, ki je v funkciji povezovanja in intenziviranja dogajanja na ekranu ali odru. Howard Shore je dejal, da je bilo njegovo glavno vodilo pri ustvarjanju te glasbe tisto, kar je bilo pomembno tudi Tolkienu, to je narava in vse kar je dobro na svetu: »Svet, o katerem pišem glasbo, je svet 19. stoletja, ki je zelo zelen. Živim v gozdu, zato mi je povezanost z naravo zelo pomembna. In mislim, da je bila to tudi povezava s Tolkienovim delom. Vem, kako pomembno je bilo to za Tolkiena in njegovo pisanje: vse, kar je bilo zeleno in dobro.« Bi Šajerska lahko obstajala brez srčnih in igrivih melodij flavte in piščali, ki zvenijo kot ljudska glasba Irse in Anglije, bi imeli Rohanski jezdec takšno moč in silovitost, kot jo imajo, če jim Shore ne bi napisal tako prefinjene in udarne orkestracije, in ali bi bil Rivendell videti tako čaroben brez tistih valovitih orkestralnih arpeggijev? Najbrž ne. Še en skladatelj je bil tisti, čigar dela je Shore najverjetneje pozorno pogledal pri pisanju glasbe za *Gospodarja prstanov* in *Hobita*, to je Gustav Holst in njegova suita *Planeti*. Poleg Shoreve glasbe pa se v teh filmih pojavlja tudi glasba drugih ustvarjalcev, med drugim pop zveznik **Ed Sheeran** (*Hobit: Smaugova pušča*), škotska pevka **Annie Lennox** (*Into the West, Gospodar prstanov: Kraljeva vrnitev*) ter irska pevka znana po svoji glasbi s keltskimi primesmi, **Enya** (*May It Be, Gospodar prstanov: Bratovščina prstana*).

Howard Shore piše glasbo predvsem za zahtevnejše filmske žanre, kot so fantazijski epi, grozljivke in trilerji, znan je tudi kot producent, dirigent, aranžer, glasbeni direktor in saksofonist. Shore se je rodil leta 1946 v Torontu v Kanadi in študiral na Glasbenem kolidžu v Berkleeju v Bostonu. Njegova bogata filmografija sega v 70. leta prejšnjega stoletja, vključuje filme Martina Scorseseja (*Dvojna igra in Hugo*), njegovo kariero zaznamuje sodelovanje z režiserjem grozljivk Davidom Cronenbergom. Leta 1991 je ustvaril glasbo za večkratnega oskarjevca *Ko jagenjčki obmolknejo*, sledile so drame in psihološki trilerji, kot so *Filadelfija*, *Se7en* in *Igra* Davida Fincherja. V letu 2000 je prvič sodeloval z režiserjem Petrom Jacksonom. Ustvaril je glasbo za celotno trilogijo *Gospodarja prstanov* (*Bratovščina prstana, Dva stolpa in Kraljeva vrnitev*) in prejel zanj štiri grammyje, tri oskarje (enega je prejel za najboljšo izvirno pesem *Into the West* skupaj z Annie Lennox in Fran Walsh) in dva zlata globusa. Njegova je glasba tudi v Scorsesejevih filmih *Tolpe New Yorka* in *Letalec*, v Cronenbergovem *Pajku*, Fincherjevem filmu *Soba za paniko*, tretjem delu vampirske sage *Somrak* (*Eklipsa*)...

Igralec **William Kircher** je v trilogiji *Hobit: Nepričakovano potovanje*, *Smaugova pušča* in *Bitka petih vojsk* igral škrata Bifurja, ki je bil v Tolkienovem jeziku *mogočni pritikavec*. Kircher je dramski igralec in eden izmed najuspešnejših filmskih igralcev iz Nove Zelandije. Igral je v več kot 100 predstavah profesionalnih gledališč. Vloga Bifurja v Hobitu mu je odprla pot v ZDA. Od leta 2015 živi v Los Angelesu in uspešno nadaljuje svojo filmsko kariero z nastopi v mnogih filmih (*The Axiom*, sci-fi *Rogue Warrior: Robot Fighter*, grozljivka *Katherine's Lullaby*), za katere je prejel tudi različne nagrade.

Johanna Krumin je študirala petje v domačem Berlinu (Visoka šola za glasbo Hanns Eisler). Po študiju so se ji odprla vrata v svet opere in na uveljavljena koncertna prizorišča. Njene operne vloge vključujejo Grofico iz *Figara*, Pamino iz *Čarobne piščali*, Donno Anno in Donno Elviro, Massenetovo Manon, Julijo, Puccinijevo Mimi, Violetto iz *Traviate*, Kálmánovo Grofico Marico in številne druge. Posveča se sodobni glasbi, premierno je izvedla mnoge novitete, pojavlja se tudi pri performansih z živo elektronsko glasbo. Njene pedagoške dejavnosti vključujejo mojstrske tečaje, strokovne članke o tehnikah petja in predavanja o dikciji pri petju. Njena zadnja samostojna zgoščenka je nastala v koprodukciji z Bavarskim radijem in je prejela nagrado *super sonic*.

King's Pipers je veččlanska zasedba glasbenikov iz Berlina, ki igrajo na dudu, piščali in druga severnoevropska srednjeveška glasbila. Leta 2019 jo je ustanovil Wim Dobbrisch, dolgoletni član in soustanovitelj skupine *Corvus Corax*. King's Pipers združujejo klasično folkloro britanskega otočja s sodobno, udarno rock glasbo, dodajo ji kitare in plesne ritme ter tudi elektroniko. Znani so po keltski folk rock glasbi, ki so jo poimenovali »kiltrock«, s katero odkrivajo keltsko Evropo preteklih časov. Poleg izvornih skladb njihov nastopi vključujejo tudi priredbe rock standardov in filmske glasbe, kot so *Amazing Grace*, *Drowsy Maggie* (Titanik), *Scotland the Brave*, *Thunderstruck* in *Misirlou* (Pulp Fiction) ...

Fantazijski svet Tolkienovih junakov bosta z glasbo pričarala **Orkester in zbor Šajerske**. Ta komorni sestav je namenoma ustanovljen za odkrivanje lepot Tolkienovih pravljicnih in epskih glasbenih pokrajin. V zadnjih letih zasedbi redno nastopata na koncertih podjetja Star Entertainment GmbH, ki poustvarjajo nepozabno glasbo iz vseh Tolkienovih ekranizacij od Hobita, Gospodarja prstanov in Gospodar prstanov: Prstani moči. Samo v tem letu sta orkester in zbor zaigrala na številnih razprodanih koncertih na pomembnih prizoriščih po vsej Evropi. Med drugim sta se predstavila še na dveh prestižnih evropskih koncertnih odrih, kot sta Concertgebouw v Amsterdamu in Koncertna hiša na Dunaju. Orkester in zbor Šajerske sodelujeta tudi z drugimi orkestri, kot je ukrajinski Akademski simfonični orkester mesta Khmelnicki in drugi.

Metka Sulič

Howard Shore, one of the most important film composers, is best known for his work on Peter Jackson's film adaptation of Tolkien's fantasy-adventure trilogy **The Lord of the Rings**. Following Wagner's

example, Shore helped the films achieve their dramaturgical depth through a sophisticated technique of interweaving and leitmotifs – themes that denote a certain person, object or force. Although the artistic merits of film music are still frequently debated, many scholars and critics consider that the evocative music Shore composed for Tolkien's world displays such a mastery of harmony, polyphony and orchestral effects that it would be the envy of many a traditional concert music composer. The magical musical excerpts will be performed on the Križanke stage by the **Orchestra and Choir of the Shire**. They will be joined on stage by singer **Johanna Krumin**, bagpipes group **King's Pipers**, and **William Kircher**, cast member of The Hobbit film trilogy, who played the dwarf Bifur, a member of Thorin's famous party, which accompanied Bilbo Baggins on his legendary journey.

Predstava bo potekala v angleškem jeziku brez slovenskih podnapisov. / The performance will be in English without Slovenian subtitles.

NAPOVEDNIK / TO BE ANNOUNCED:

Petek, 18. avgust, 17.00 in 21.00
Friday, 18 August, 5.00 pm and 9.00 pm
Poletno gledališče Križank / Križanke Summer Theatre

THE MUSIC OF THE WALL: A HOMMAGE TO PINK FLOYD

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, avgust / August 2023
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja, častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic Director, Honorary member of the European Festivals Association
Besedila / Texts: **METKA SULIČ, JAN PREPADNIK**
Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
ljubjanafestival.si
www.facebook.com/ljubjanafestival
www.instagram.com/festival_ljubljana/
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 71. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 71st Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

Medijski sponzorji / Media sponsors:

Uradna vina / Official wines:

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: **ljubjanafestival.si**, Eventim, blagajna Križank, bencinski servisi / Križanke Box Office, gas stations

Več informacij / More information: **ljubjanafestival.si**

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih. The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.